

Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği CEDAW (Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi) 82. Oturumu Bilgi Notu

CEDAW 82. OTURUMU: TECAVÜZ KRİZ MERKEZLERİ AÇILIYOR MU?

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'nin taraf devletler tarafından uygulanmasını inceleyen ve tavsiyelerde bulunan CEDAW Komitesi 82. Oturumu gerçekleşti.

Türkiye'nin 8. dönem raporu ile ilgili konu ve sorulara verdiği cevaplar, Türkiye'den de Dışişleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve İŞKUR temsilcilerinin katılımıyla gözden geçirildi. Kadın Dayanışma Vakfı, Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği, Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Kaos GL ve Türk Kadınlar Birliği'nin de bulunduğu 20 kadın ve LGBTİ+ örgütünden oluşan CEDAW STYK'nın bir parçası olarak süreci izledik, ortak [rapor](#)a katkıda bulunduk.

CŞMD olarak CEDAW komitesine sunduğumuz raporumuzda destek birimleri, tecavüz kriz merkezi ve cinsel şiddet danışma dayanışma merkezlerinin yokluğu, sığınak hizmetlerinin yetersizliği ve kapsayıcı olmaması, verilerin paylaşılmaması, cinsel şiddet alanında kurum içi eğitimler, telefon hatları, kapsamlı cinsellik eğitimi, koruyucu ve önleyici çalışmalar, bütüncül politikalar, mevzuat ve eylem planlarının uygulanıp uygulanmadığı gibi konulardaki "Destek İstemek Hakkım" izleme çalışmamızın çıktılarından yararlanarak bir gölge [rapor](#) hazırladık.

CŞMD olarak 82. oturumdan gözlemlerimiz ve yorumlarımız:

CEDAW oturumlarında Türkiye'nin gözden geçirilme sürecinde, uzun bir süredir devlet temsilciliğine dair herhangi bir muhatapı karşımızda bulamazken bu karşılaşmayı sivil toplum örgütleri olarak yaşayabilmemiz önemliydi.

Veriler Saniyeler İçinde Paylaşılabilir

Yıllardır Türkiye'de insan hakları, çocuk hakları, kadın ve LGBTİ+ hakları konularında veri resmi kurumlar tarafından yayınlanmıyor. Ancak, Türkiye sunum yaparken saniyeler içerisinde komite üyelerinin sorduğu sorulara "Az önce aldığımız ya da sistemden çektiğimiz verilere göre..." diyerek cevaplar verildi. Veriler kolaylıkla sistem üzerinden çekilebiliyor ve paylaşılabilir. Verilerin güvenilirliği konusunu bir yana bırakırsak, yaptığımız saha çalışmasında 11 devlet kurumuna bilgi edinme başvurusunda bulunmuş ve pek çoğu tarafından yanıtız bırakılmıştık. Bu veriler kolaylıkla paylaşılabilirliğine göre biz de devletten cinsel şiddet özelinde periyodik olarak veri paylaşmasını talep ediyoruz ve sormak istiyoruz: Türkiye'de son bir yılda gerçekleşen kaç cinsel şiddet vakası var? Mahkemeler faillerin kaçına ceza verdi? Kaç hayatta kalan destek mekanizmalarından yararlanabildi?

Yanıtız bırakılan sorular: İstanbul Sözleşmesi'nden neden çekildiniz?

Komite üyelerinin bir kısmının gerçekten de sivil toplumun sunmuş olduğu gölge raporları okuduğunu ve sorularını ısrarla bu raporlara dayanarak yönelttiğini gördük. Bazı sorular ise cevapsız bırakıldı. Bunlardan en önemlisi "İstanbul Sözleşmesi'nden neden çekildiniz?" sorusuydu. Uluslararası sözleşmelerin önemi ve işlevi aslında taraf devletlerin hesap verebilir olmasını sağlamaktır. İstanbul Sözleşmesi'nden çekililmesi aynı zamanda bir kişinin kararıyla diğer uluslararası sözleşmelerden de çıkılabilme riskini barındırıyor. Bu soruya oldukça politik bir cevap verilmekle birlikte konuşmanın bir noktasında "Bu sözleşme o kadar da işe yaramıyordu." gibi bir savunma cümlesi duyduk. Merak ediyoruz: Sözleşme ne kadar uygulanıyordu ki işe yaramadığı görüldü?

Şüpheli kadın ölümleri ve namus cinayetlerine ilişkin soru Adalet Bakanlığı temsilcisi tarafından yanıtlandı. Ancak Adalet Bakanlığı sadece ilgili kanunlara atıf yaparak soruyu cevapsız bıraktı. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu ve Tarlabası Toplum Merkezine yönelik kapatma davasına ilişkin soru ise yanıtız bırakıldı.

Kürtaj ve Cinsel Sağlığa Erişim

Oturumda üyelerin sorduğu sorulara yanıt veren Aile Bakanlığı, cinsel sağlık ve üreme sağlığı konularında, Anayasanın 10. maddesine göre tüm vatandaşlara ücretsiz doğum kontrol hizmetlerinin sunulduğunu söyledi.

"Kürtaj tüm kadınlar için erişilebilir mi?" sorusuna ise kürtajın 10 hafta yasal sınırı ile; cinsel şiddet, tecavüz ve cinsel istismar durumlarında ise savcılık kararı ile 20 haftaya kadar tüm devlet hastanelerinde yapılabildiği, hastanelerin kürtaj yapmama konusunda bir isteksizlik, keyfilik göstermelerinin mümkün olmadığı ve kürtaja her kesimden kadının erişebileceği cevabı verildi.

Cinsel saldırı sonrası kürtajda yasal sürenin 20 hafta olması cevabını ise hak ihlali olarak değerlendiriyoruz. Çünkü bu durumda bir hayatta kalanın cinsel saldırıdan hemen sonra cinsel yolla bulaşan hastalıkları önleyen tanı ve tedavi yöntemlerine (HIV, PEP ilaç tedavisi, acil doğum kontrolü vb.) ulaşması ve kürtaj için savcılık kararının beklenmemesi gerekir. Tecavüz Kriz Merkezleri olsaydı bu merkezlerde bu hizmetler her kesimden hayatta kalan tarafından ulaşılabilir olurdu.

Komite üyelerinden birinin ısrarlı şekilde sorması üzerine LGBTİ+'ların haklarına dair de açıklama yapıldı. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık Anayasayı işaret ederek ülkede yaşayan herkesin eşit haklara sahip olduğunu; Anayasa Madde 10 gereğince LGBTİ+'ların da bu maddeye istinaden korunduğunu ve ayrımcılığın söz konusu olmadığını belirtti. Son yıllarda hem Onur Yürüyüşü'ne hem de LGBTİ+'lara yaşatılan şiddet düşünülünce eşitliğin ve ayrımcılık yasağının korunmadığını görmemiz mümkün.

Tecavüz Kriz Merkezleri Açılıyor mu?

Cinsel şiddete maruz bırakılanlara yönelik neler yapılıyor sorusunu ise Bakanlık, halihazırda kadın doğum ünitelerinde veya kadın doğum uzmanı bulunan acil tıp ünitelerinde tecavüz vakalarına 7/24 bakıldığını söyledi. Tecavüz Kriz Merkezleri ve Cinsel Şiddet Danışma Dayanışma Merkezlerinin öneminden bahsedip hizmet sunacak merkezlerin yasal dayanaklarını oluşturduklarını ve Türkiye’de 5 adet cinsel suç mağduru tıbbi destek biriminin açılmasını planladıklarını paylaştı. Ne zaman açılacaklarına dair bir zaman planı açıklamadı.

Ülkemizde tecavüz kriz merkezleri yok, cinsel şiddet özelinde bir telefon hattı yok, sistem hayatta kalanın üstün yararına çalışmıyor. Hukuk danışmanlığı, psikolojik destek, kanıt toplama ve ifadelerin alınması gibi bütüncül destek mekanizmaları bulunmayan bir tek kadın doğum kliniklerinin cinsel şiddet vakalarına bakması kabul edilemez. Başvuru merkezlerinin systemsizlik ve koordinasyonsuzluk içerisinde çalıştığı düşünüldüğünde cinsel şiddete özel merkezlerin bulunmasının ne kadar acil bir ihtiyaç olduğunu görmekteyiz. Bu nedenle tecavüz kriz merkezlerinin açılması yönünde uluslararası mekanizmalar önünde verilen sözün tutulmasını bekliyoruz!

TCK 103 ve Çocukların Evlilik Yolu ile İstismarı

Hatırlanacağı üzere yakın bir dönemde Türk Ceza Kanunu 103. Maddesi üzerinden erken yaşta zorla evliliklerin önünü açan ve cinsel istismar suçlarında fail ve mağdurun evlenmesi halinde cezasızlık öngören kanun önergesi gündeme getirilmişti. CEDAW oturumunda da komite üyelerinin bu konuya ilişkin soruları oldu. Derya Yanık, TCK 103’te yapılmak istenen değişikliklere ilişkin soruya çocuğa yönelik cinsel istismarın Türk Ceza Kanununda tanımlı bir suç olduğunu ve cinsel istismarın bildirim yükümlülüğü çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini söyledi. Bakan Yanık ayrıca, şikâyet edilmeme ya da evlilik yoluyla cezasızlığın mümkün olmadığını belirtti. Bu soruya verilen cevabın uygulamadaki karşılığı ise yapılan değişikliklerle, erken yaşta zorla evliliklerin normalleştirilme tehlikesidir. Bu maddenin tartışmaya açılmasının bile faillere ne kadar cesaret verdiğini ve kadın ve LGBTİ+ örgütlerinin dayanışması ve direnişi sayesinde yasa değişikliğinin Meclisten geçmediğini biliyoruz. Çocuğa yönelik cinsel istismarın kabul edilebileceği; evlilik yoluyla çocuğun cinsel, ekonomik, psikolojik ve fiziksel sömürsünün de olağanlaştırılabileceği tehdidi ile karşı karşıyayız.

Tüm bunlara rağmen mücadelemize devam edecek ve haklarımızdan, hayatlarımızdan vazgeçmeyeceğiz!

Komitenin yönelttiği sorular ve Derya Yanık'ın cevaplarına Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği Twitter adresinden ve UN medya sayfasından ulaşılabilir:

<https://mobile.twitter.com/kadinih/status/1536712698934841347>

<https://media.un.org/en/asset/k1j/k1jl9xc1pu>